

Ügyiratszám: KULT- 125-2/2018.
Ügyintéző: Doka Diána

ELŐTERJESZTÉS

-a Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottsághoz-

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőköri Szabályzatának jóváhagyására

Tisztelt Bizottság!

Az önkormányzat fenntartásában működő Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár gyűjtőköri szabályzatának elfogadásáról, jóváhagyásáról a Közgyűlés Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottsága a 30/2010.(XI.12.) önkormányzati rendelet 10.§ (2) bekezdése értelmében átruházott hatáskörben dönt.

A nyilvános könyvtári ellátás működési feltételeinek biztosítását, a könyvtári dokumentumok körét, a nyilvános könyvtár gyűjtőköri szabályzatát a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 60/B. §-a szabályozza. A könyvtár gyűjtőkörét, a gyűjtemény fejlesztésének, megőrzésének, a könyvtári dokumentumok archiválásának szempontjait a könyvtár fenntartója által jóváhagyott gyűjtőköri szabályzatban kell meghatározni.

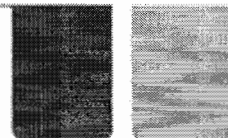
A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőköri Szabályzatának módosítását indokoltá teszi a megyei ellátás keretében biztosított KSZR (Könyvtár Szolgáltatási Rendszer) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kistéleplési könyvtári ellátás gyűjtőköri elveinek leszabályozása, illetve a szabályzat aktualizálása.

A fentiek alapján kérjük a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztés mellékletében szereplő Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár módosított Gyűjtőköri Szabályzatát jóváhagyni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2018. április 16.

Tisztelettel,

Doka Diana
osztályvezető

Határozat – tervezet

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

KÖZGYŰLÉSE

Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottsága

/2018. (IV.....) számú

határozata

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőköri Szabályzatának

jóváhagyásáról

A Bizottság

a Közgyűlés és bizottságai feladatai és hatáskörei megállapításáról szóló 30/2010.(XI.12.) önkormányzati rendelet 10. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva a következő határozatot hozta:

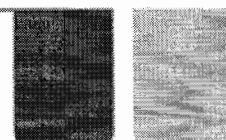
Az előterjesztést megtárgyalta és a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőköri Szabályzatának módosítását jóváhagyja.

Nyíregyháza, 2018. április „...”

Halkóné dr. Rudolf Éva
a bizottság elnöke

A határozatot kapják:

- 1./ A Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottság tagjai
- 2./ A Polgármesteri Hivatal Jogi és Önkormányzati csoportja
- 3./ Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár
- 4./ Irattár

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR

Helle'élet

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
4400 NYÍREGYHÁZA, SZABADSÁG TER 2.
TELEFON: +36 42 598 888; FAX: +36 42 404 107
E-MAIL: TITKARSAG@MZSK.HU

A Mórícz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőköri szabályzata

Jóváhagyta:

Nyíregyháza, 2018. április 10.

NYÍREGYHÁZA

WWW.MZSK.HU

I. Funkció, feladatok, igények, körülmények

A könyvtár funkciója és feladata

Az 1997. évi. CXL. törvényben és a könyvtár Szervezeti és működési szabályzatában megfogalmazottak értelmében könyvtárunk, mint megyei és egyben városi könyvtár: **nyilvános települési nagykönyvtár**. Funkciójából eredően feladata elsősorban Nyíregyháza város és külterületei, tágabb körben pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakosságának általános könyvtári ellátása. (A használók körében ezen túl sincs lakóhelyi korlátozás). Az állomány megoszlik helyileg a Szabadság téri központi könyvtár és 6 fiókkönyvtár között. Ki kell elégítenie olvasóinak információszerzésre-tájékozódásra, művelődésre, szórakozásra és tanulásra vonatkozó könyvtári igényeit alap- közép- és nagy részben felsőfokon is. Ebből adódik a „mini nemzeti könyvtár”-i jelleg, az **általános gyűjtőkör**.

Olvasói igények

Bár szűkül az igényesen kulturálódni, művelődni kívánó olvasói kör, állományunkban meg kell, hogy találja az igényeit legmagasabb szinten és teljes körűen kielégítő olvasnivalót.

Ezen túl azonban fokozottan kell figyelembe vennünk a napjainkban legerősebben jelentkező két olvasói igényt:

- a lektúr- és ponyvaolvasók tömeges igényeit
- a főiskolások, egyetemisták illetve a felnőttoktatásban résztvevők szakirodalmi igényeit tanulmányaik segítésére

A településen működő egyéb könyvtárak figyelembevételével szűkíthetjük bizonyos területeken a gyűjtést.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár mellett a városban működő közművelődési könyvtárak:

- Nyírség Könyvtár Alapítvány
- VOKE (Vasutas) Művelődési Ház és Könyvtár.

Szakkönyvtárak Nyíregyházán:

- Jósa András Kórház Kállay Rudolf Orvosi Szakkönyvtára
- Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Kutató Központja Könyvtára
- Jósa András Múzeum könyvtára
- Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Levéltár Szakkönyvtára
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság Könyvtára
-

Felsőoktatási könyvtárak Nyíregyházán:

- Nyíregyházi Egyetem Központi Könyvtár és Szakirodalmi Információs Központ
- Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára
- Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Könyvtára

Közép- és általános iskolák könyvtárai (köztük a Vikár Sándor Zenei Alapfokú Művészeti Iskola könyvtára és a Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium könyvtára, mint speciálisabb gyűjtemények)

Mivel a fenti könyvtárak nyilvánossága korlátozott, nem háríthatjuk csak rájuk e területeken a felsőszintű szakirodalom gyűjtését. A főiskolai/egyetemi hallgatók nálunk is keresik a tanulmányaikhoz szükséges szakirodalmat. A főiskolák igényei közül legkevésbé a teológushallgatóké jelentkezik. A művészeti szakgimnázium és a zeneiskola gyűjteménye csak saját tanulói igényeit elégíti ki. A pedagógiai szakirodalom tekintetében egy bizonyos szinten hagyatkozhatunk az egyetem gyűjteményére, de az általános gyűjtőkörű nagykönyvtár szintjén gyűjtenünk kell a pedagógia irodalmát is. Felsőfokú orvosi szakkönyveket nem gyűjtünk, az orvostársadalom ilyen igényeit kielégíti a kórházi szakkönyvtár. A múzeum és a levéltár könyvtára főként történelmi források tekintetében vehető figyelembe, de az általános gyűjtőkörű nagykönyvtár elvárásainak e téren is meg kell felelnünk. Az iskolai könyvtárak a kötelező és ajánlott olvasmánnyal való ellátásban osztoznak velünk.

II. Különböző szempontok szerinti behatárolás

Elvi szempont a gyűjtésben a **demokratikus szemlélet**, azaz a nyitottság mindenfajta igény kielégítésére (politikai, ideológiai, vallási, világnézeti szempontok kizárásával, természetesen súlyozva a felmerülő igények nagysága között, pl. bővebben vesszük a nagy világvallások irodalmát, mint a kisebbekét.)

Egyedüli szempont a fajgyűlöletet szító művek kizárása, bár a téma történeti alapműveinek forrásként helyük van a gyűjteményben.

Mellőzzük továbbá a kifejezetten pornográf műveket.

Nem veszünk egyes kiadók által összeollózott, igénytelen kivitelű, bizonytalan szerzőségű könyveket.

A ponyvairodalomból a jobbakat válogatjuk.

Szakterületi elhatárolás és a gyűjtés mélysége

Általában gyűjtjük minden tudomány- és szakterület ismeretterjesztő és tudományos irodalmát, olyan szintig, hogy a szakdolgozatírást, s bizonyos szintig a tudományos kutatást is segíteni tudjuk (kiemelten a helytörténet vonatkozásában). Előnyben részesítjük a látogatottabb felsőoktatási karok területeit.

Általában gyűjtjük egy-egy terület monográfiáit, összefoglaló szintű munkáit, s kevésbé egy-egy részprobléma speciális kifejtését.

Egyes területek kizárhatók a gyűjtésből pld. a nem laikusoknak szóló egyházi művek, a kifejezett orvosi szakkönyvek, az egyes iparágak felsőszintű szakkönyvei, a jogi dokumentumok közül azok, amelyek interneten, ill. online jól hozzáférhetőek.

Befolyásolja a gyűjtemény alakulását a mindenkori divat, érdeklődési trend is. Így az érdeklődésre való tekintettel válogatunk a tudományosan ki nem derített jelenségek, az ezoterika, transzcendencia, természetgyógyászat és viszonylag az áltudományok köréből is.

Állományunkból hiányzó dokumentumok esetén támaszkodunk a könyvtárközi kölcsönzésre, illetve az Országos Dokumentumellátó Rendszerre, illetve ODR tagkönyvtárként mi is továbbadjuk könyveinket.

Kiadványtípusok

Nem zárjuk ki a felsőoktatási tankönyveket, jegyzeteket, mert ezek szakterületük jó összefoglalói is egyúttal. Nem korlátozzuk a felsőoktatási irodalmat a helyben működő felsőfokú képzésekre, mert a helyi lakosú, más városok intézményeiben tanulók is jelentkeznek igényeikkel.

Mellőzzük az általános és középiskolai tankönyveket, munkafüzeteket - ezt meghagyjuk az iskolai könyvtáraknak - bár a kötelezpéldányként kapottak közül a szakkönyvek is megfelelő szakiskolai tankönyveket megtartjuk.

Nem zárjuk ki a nyelvtanuláshoz szükséges feladatgyűjteményeket, de beragasztott címkén figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy ne a könyvben oldják meg a feladatokat.

A hamar avuló és rongálódó térképek helyett előnyben részesítjük a jobban kezelhető atlaszokat.

Nem gyűjtjük az intézeti és vállalati irodalmat, kivéve a helyismereti vonatkozásúakat.

Nem gyűjtünk szabványokat, kivéve a könyvtári munkára és a minőségbiztosításra vonatkozókat. Legszerteágazóbb a gyűjtés a helyismereti gyűjtemény vonatkozásában, itt semmilyen kizárás nincs.

Nem hagyományos dokumentumok

Befejeztük azoknak a gyűjtését, amelyeket az idő és a technika túlhaladott (diafilmek, hanglemezek, hang- és videokazetták, floppy)

Nem zárkózunk el semmilyen új adathordozótól: médiatárunkban, olvasótermünkben és kölcsönzési állományunkban helyet kapnak, CD-lemezek, CD-ROM-ok, DVD-k, DVD-ROM-ok, Blu-ray-lemezek, e-könyvek, elektronikus adatbázisok, online kapcsolatok, helyismereti gyűjteményünkben mikrofilmek, a gyermekkönyvtárban játékok is. Saját állományunkon túl internet-hozzáférést biztosítunk valamennyi számítógépen.

A NAVA – Nemzeti Audiovizuális Archívum jóvoltából hozzáférésünk van – a többi közgyűjteménnyel együtt - a magyar készítésű, ill. magyar vonatkozású rádió és televízió műsorokhoz. Nálunk kapott helyet a Nyíregyházi Televízió archívuma is.

Nyelvi szempontok

Idegen nyelveken főleg szépirodalmat gyűjtünk, többségében a világnyelveken. A rangos világirodalmi műveket eredeti nyelven is beszerezzük. Fiatal nyelvtanuló olvasóinknak meséket, rövidített kiadásokat, kamaszoknak szóló lektűröket szerzünk be. A gyűjtemény alakításával elsősorban a nyelvtanulók, nyelvszakosok igényeit akarjuk kielégíteni. A kölcsönözhető példányokat – szép- és szakirodalmat - egy gyűjtemény keretében, nyelvek szerint csoportosítva tárjuk az olvasók elé, az olvasótermiek viszont szakrendi helyükön maradnak.

A nagy világnyelveken illetve a városunkban élő nemzeti kisebbségek nyelvén 1-1 időszak kiadványt is járattunk.

Formai szempontok

Nem gyűjtjük a minikönyveket (a meglévőket a központi raktárban tároljuk), lehetőleg nem a túlságosan nagyalakú, szokásostól eltérő alakú, nehezen kezelhető könyveket. Általában nem gyűjtjük a kiszínezhető mesekönyveket, a kifejezetten ajándékozásra készült könyveket illetve a füzetes jellegű kiadványokat.

Lehetőleg kötött, tartósabb kiadásokat vásárolunk, kivéve a kötelező olvasmányokat, azokból sok olcsó diákkönyvtári példányt veszünk, s ha elrongálódott, nem köttetjük.

Az, hogy egy példány dedikált, nem ok arra, hogy csupán emiatt prézens állományrészbe kerüljön. (De ha több példányos a mű, és prézens állományrészbe is kerül belőle, a dedikált példányt tesszük oda.)

Időbeni szempontok

Új kiadású könyveket vásárolunk. Az állomány hiányainak betöltésére azonban jó állapotban lévő antikvár, régi példányokat is megveszünk. Olvasói ajándékként is elfogadunk régi könyveket, ha azokat gyűjteményünkben hasznosítani tudjuk. A helyismereti gyűjtemény alakításánál nincs időkorlát.

Példányszám

Alapvetően az igények és anyagi lehetőségeink határozzák meg. Többszöröződés adódik a fiókkönyvtári példányokkal. A példányszám csak nagyobb várható igény esetén több egynél. A nagyon keresett könyvek példányszámait folyamatosan emeljük új kiadású vagy antikvár példányok vásárlásával.

III. Lelőhelyek, gyűjteményrészek szerinti szabályozás

Könyvtárunk állományrészei, leelőhelyei:

- Felnőttkönyvtár – Részei: kölcsönző, olvasótermi kézikönyvtár, központi raktár, folyóirattár
- Gyermekkönyvtár – A felnőttkönyvtárral egy épületben, részei: kölcsönző, olvasó
- Különgyűjtemények
 - Helyismereti gyűjtemény – Prézens állomány, kiemelt részei a Szabolcs gyűjtemény és a mikrofilmtár
 - Zenei gyűjtemény ill. médiatár – Prézens állomány. Részei: zenei szakkönyvek, kottagyűjtemény, kép- és hangfelvételek (CD, hangkazetta, hanglemez, DVD, video) – A gyűjtemény hangzó része digitalizálva is rendelkezésre áll.
- Segédkönyvtárak: feldolgozó-, igazgatási, gyermekkönyvtári - a megfelelő részeken elhelyezve
- Letéti gyűjtemény - 2 fiókkönyvtár, 4 iskolai könyvtárral közös kettős funkciójú könyvtár, etnikai letét (német és cigány) néhány községben, börtönletét a nyíregyházi és tiszalöki börtönben

Gyűjteményrészek szerinti részletezés

Felnőtt olvasóterem

Ide gyűjtjük az általános és szaklexikonokat, enciklopédiákat, összefoglaló kézikönyveket, fogalomgyűjteményeket, határozókat, kronológiákat, bibliográfiákat, évkönyveket, adattárakat, egy-egy szakterület, tudományág összefoglaló- és részmonográfiáit, történeti összefoglalóit, egy és többnyelvű szótárakat, kalauzjellegű szintéziseket, művészeti albumokat, reprodukció-gyűjteményeket, műelemzés-gyűjteményeket, atlaszokat, névtárakat, folyóirat repertóriumokat, stb. Az olvasóterem szépirodalmi részébe gyűjtjük jelentős szerzők összegyűjtött vagy válogatott verseit, műveit, jelentős művek, költők kritikai kiadásait, jelentős műfaji, nemzeti és tematikus antológiákat, levelezéseket, aforizmagyűjteményeket, szöveggyűjteményeket.

Felnőtt kölcsönzési állomány

Ide gyűjtjük a nem kézikönyv jellegű ismeretterjesztő és szakkönyveket, a fentebb elsorolt behatárolásokkal.

Cél minden terület friss, használható információkat nyújtó művekkel való lefedése, a régi elavult műveket folyamatosan kivonva az állományból, gyorsan reagálva a felmerülő új igényekre. Ezek általában a felnőttoktatás különböző irányjaival (pl. szociális munka), új, széles körben népszerűvé váló területekkel (pl. számítástechnika, természetgyógyászat), illetve a divattrendekkel (pl. ezoterika) függenek össze.

A szépirodalmi gyűjtemény alakítása:

A klasszikus magyar és világirodalom fontos és keresett műveit teljességgel beszerezzük

A kortárs magyar és külföldi irodalomból válogatva vásárolunk: az irodalomtudomány által már most jelentősnek ítélt szerzők valamennyi művét beszerezzük. A többiekéből az ajánlások alapján válogatunk, azokat, amelyek értéket képviselnek, illetve amelyekre olvasókat remélünk. Vesszünk bestsellereket, lektűröket és sok könnyű olvasnivalót, krimi, fantasyt, női olvasókra számító könyveket, romantikus regényeket, horrort, kémregényeket, kalandregényeket, ponyvát, aktuális sikerszerzők műveit. Ezeket – mint legkeresettebb könyveket - kiemelésekben tárjuk az olvasók elé.

Tényirodalmat, dokumentumregényeket, memoárokat is jelentős számban vásárolunk. Elsőkötetes szerző művét ritkábban vesszük meg.

Erősen válogatunk az esszéregényekből, filozofikus eszmefuttatásokat, apró szösszeneteket tartalmazó művekből, nem vesszük amatőr szerzők műveit, antológiáit.

Verseskötetekre kisebb az igény, ezért inkább lezárt életműveket vásárolunk, egyedi köteteket kevésbé, de kivételt teszünk az irodalomtörténészek által jelentősnek ítélt kortárs költők kötetivel, illetve az olvasott, divatos szerzőkkel. Megvesszünk nemzeti, tematikus és reprezentatív antológiákat.

Megvesszük a drámairodalom klasszikus értékeit és a kortárs drámairodalom azon műveit, melyeket a kritikusok jelentősnek értékelnek, amelyeket a színházak műsorra tűznek, és egy-egy korszak, ill. nemzet drámaantológiáit. A drámagyűjtemény alakításánál figyelembe vesszük azt is, hogy a városban színház működik, s a repertoár kialakításához, könyvtárunkban is kutakodhatnak. Iskolai és amatőr színjátszók igényeit is kielégítjük.

A felnőtt kölcsönzési állomány részei a kölcsönözhető nem hagyományos dokumentumok is: kották, zenei CD-k, hangoskönyvek, CD-ROM-ok, DVD-k. Ezek raktározása speciális szakrendben (kották) vagy mechanikus számsorrendben történik, cím-, szerzőségi adatok és tárgyszó szerint a katalógusban kereshetők ki.

Központi raktár

Prézens, de nem kézikönyvtár-jellegű, raktárban tárolt állomány. Ide kerülnek az állomány legvédettebb részei: régi értékes könyvek, albumok, ritkaságok, a kézikönyvtári állomány ritkábban keresett részei, pl. forrásgyűjtemények, levelezések, és a fontos részterületeket tárgyaló, de ritkábban keresett könyvek. Itt tartunk a hagyományostól nagyon eltérő formátumú dokumentumokat (minikönyveket, óriási albumokat, lapokból álló reprodukciógyűjteményeket, nyelvjárás atlaszt, stb.) Raktározásuk mechanikus rendben, gerincmagasság szerint történik.

Folyóirattár, hírlapolvasó

Tartalmi teljességgel válogatunk a hazánkban magyar nyelven megjelenő kiadványokból.

A folyóirattárba beszerezzük a különböző tudományágak folyóiratait, filozófiai, társadalmi, művészeti, pedagógiai, közgazdasági, jogi, mezőgazdasági, informatikai és egyéb szakfolyóiratokat, hetilapokat, technikai és természettudományos szaklapokat, szépirodalmi folyóiratokat, a hírlapolvasóba az országos és helyi politikai és bulvár napi- és hetilapokat, képes szórakoztató magazinokat, hobbilapokat – az óriási választékból alaposan válogatva, a jól beváltakhoz ragaszkodva, másfélékből évről évre újabb címekeket választva.

A világnyelveken (angol, német, francia, orosz) járattunk egy-egy népszerű hetilapot, magazint idegen nyelven is tájékozódni kívánó olvasóinknak, illetve a nyelvtanulóknak. A városunkban élő nemzetiségek 1-1 országos lapját is beszerezzük.

A hírlapolvasóban elhelyezett lapok korábbi számait kölcsönözzük is.

Összességében évente átlagban 600 címet járattunk.

A folyóiratokban lévő információk fontosságától és a keresés gyakoriságától illetve CD-ROM-on és az interneten való archív elérhetőségtől függően a legértelmesebb periodikákat bekötöttjük (nagy múltú tudományos folyóiratok, értékes szépirodalmi, művészeti lapok, országos és helyi politikai napilapok), a fontosságban következőket néhány évig (2-3-5) „tékában” őrizzük, a hobbi-, szórakoztató- és bulvárlapokat a következő év folyamán – ha már az új évből is van mennyiség - selejtezzük.

A bekötött folyóiratokban teljes terjedelemben közölt drámákat, kisregényeket analitikus feltárással tesszük visszakereshetővé a könyvkatalógusban.

Gyermekkönyvtár

Ide gyűjtjük a 1-3-tól 14-15 éves korú gyermekeknek szánt irodalmat. A gyermekek által is olvasható felnőtt irodalmat attól függően helyezük el a gyermek vagy felnőtt részlegben, hogy hol várható rá több olvasó. Az állományt jellegénél fogva helyezik el a gyermekkönyvtárosok a különböző állományrészekben: olvasóterem, kölcsönzési állomány: mese, ifjúsági szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom kicsiknek és nagyobbaknak. A raktározási rend a felnőtt állományéval azonos, bár a jelöléseket nem írjuk ki olyan részletezően.

Az **olvasóterem** szépirodalmi része itt meseantológiákból, vers- illetve gyermekversgyűjteményekből, műsorgyűjteményekből áll. Szakirodalmi része a gyermekeknek szánt kézikönyvekből, illetve általános lexikonokból, és a legalapvetőbb művészeti, irodalmi és történeti kézikönyvekből.

Nem hagyományos dokumentumokat is gyűjtünk, melyek a foglalkozásokhoz jól felhasználhatók: hangzó anyagokat, társasjátékokat.

A **kölcsönzési állomány** különböző részeit arányosan gyarapítjuk, olyan kiadásokkal, amelyeknek külleme is szép, s jól szolgálják a gyerekek esztétikai, ízlésbeli nevelését is. Kerüljük a túlságosan leegyszerűsített átdolgozásokat, s a hevenyészett, nyelvi és helyesírás-hibás könyveket. Régebbi értékes, kedves könyvekből vásárolunk szép új kiadást is, ha már csak könyvtári kötésű régi példányok vannak.

Folyóiratok közül beszerezzük a népszerűbb gyermeklapokat, s válogatunk a gyermekeket is érdeklő ismeretterjesztő lapokból, állatokkal foglalkozó magazinokból, képregény-füzetekből.

Helyismereti gyűjtemény

Az érvényes könyvtári törvény szerint is a megyei könyvtárak helyismereti részlegei teljességgel kötelesek gyűjteni a megyéjükre vonatkozó dokumentumokat.

A gyűjtemény tartalma:

- Tartalmilag a megyére vonatkozó adatokat, megállapításokat, tanulmányokat tartalmazó dokumentumok, keletkezési helytől, időtől és kiadványtípustól függetlenül. A gyűjtést a mindenkori történelmi megyehatárra terjesztjük ki. Jelenlegi kárpátaljai kapcsolatainkat tekintve (könyvtárak és felsőoktatási intézmények kapcsolatai, bővülő gazdasági kapcsolatok) helyt adunk a gyűjteményben a mai kárpátaljai magyarokra vonatkozó műveknek is. Azokat a dokumentumokat, amelyek nem teljes egészükben, csak egy-egy részükben megyei vonatkozásúak, nem feltétlenül a helyismereti gyűjteményben helyezük el, de analitikus feltárással a helyi vonatkozású tanulmányt, dokumentumrészt a katalógusban helyi analitikaként feltárjuk, s digitalizálva állandóan hozzáférhetővé tesszük.. Ez a továbbiakban védettséget is jelent a dokumentumnak (megóvjá a selejteztől). Itt gyűjtjük a saját intézményünk történetére vonatkozó dokumentumokat is.

- Helyi szerzők művei: szépirodalmi művek, költők, (és korlátozottan művészek: képzőművészek, zenei előadóművészek, művészeti együttesek, társulatok), akik a megyében születtek és/vagy életük egy jelentős részét a megye területén éltek le, itt alkottak. Beleértve szépirodalmi műveket, antológiákat, művészeti albumokat, hangfelvételeket, videofelvételeket. Legbecselesebb része a gyűjteménynek az ún. Szabolcs gyűjtemény: Bessenyei György, Kölcsey Ferenc, Krúdy Gyula és Móricz Zsigmond műveinek gyűjteménye, lehetőleg az első kiadásoké, de későbbi érdekesebb – kritikai vagy életműkiadásban megjelent, vagy más ok miatt érdekes – kiadások is. Gyűjtjük a szerzők idegen nyelvű kiadásait is. Helyi szerzők tekintetében nem kizáró ok az amatőrizmus.

A szakmunkákat író „helyi szerzők” fontos műveit is elhelyezzük a gyűjteményben, különösen, ha témájuk helyi vonatkozású.

Be kell gyűjtenünk minél teljesebben a megyei nyomdatermékeket. A 60/1998. (III. 27.) sz. Kormányrendelet a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról kötelezi a nyomdákat a megyei könyvtárnak kiadványaikból 1 példányt beszolgáltatni. A begyűjtött nyomtatványokat állományba vesszük, ha gyűjtőkörbe illenek, illetve folyóiratként érkezettjük (kivéve az aprónyomtatványokat, azokat önfeltáró rendszerben raktározzuk); ha nem, továbbítjuk más könyvtáraknak, ahol jobban hasznosulnak.

Kiadványtípusok részletezése

Könyvek, különlenyomatok, broszura-jellegű kiadványok, szakdolgozatok, gépiratok-kéziratok, iskolai értesítők, évkönyvek, konferencia-kötetek, üzemtörténeti dokumentumok, térképek, plakátok, kisnyomtatványok: fotók (táj- és természetfelvételek, városképek, épületek, jelentősebb események, portrék), képeslapok, műsorfüzetek, színlapok, meghívók, gyászjelentések... és bármi egyéb nyomtatvány. Az aprónyomtatványokat elsősorban a nyomdai köteles példányokból gyűjtjük össze. A helyi témájú szakdolgozatokból általában kötés ellenében kapunk egy példányt.

Periodika: a megyében megjelent-megjelenő időszakos kiadványok eredeti formában vagy mikrofilmen, esetleg digitalizálva (is). Egy részük előfizetés útján, más részük kötelezpéldányként ill. bekérés alapján kerül a gyűjteménybe.

Helyismereti vonatkozású hang- és videofelvételek, népzenei gyűjtések, mesék, koncertfelvételek, riportok.

Az állomány kiegészítéseként örömmel adunk helyet könyvtárunkban a városi televízió műsorgyűjteményének, a megyét bemutató filmekkel, vezetőkkel, művészekkel készült interjúkkal és számos más értékes megyei vonatkozású felvétellel, híradással.

Megkezdjük a legértékesebb dokumentumokkal az állomány digitalizálását.

Zenei különgyűjtemény - Médiatár

Könyvállománya: zenei lexikonok, enciklopédiák, zeneelméleti, zenetörténeti munkák, egyéb zenei témájú szakkönyvek, bibliográfiák, műjegyzékek, diszkográfiák, opera- és musical szövegek, dalszövegek, kották. A kották nagyobb része kölcsönözhető: reprezentatív válogatás a klasszikus zeneirodalom kiemelkedő műveiből, különböző népek jellegzetes zenedarabjaiból és a könnyűzenéből, a prézens állományba csak a kuriózumnak számító ritkaságok kerülnek.

Hangzó dokumentumok: főleg CD-lemezen. Régi bakelitlemezeinket, hangkazettáinkat folyamatosan CD-re cseréljük, illetve digitalizáljuk. (Legendás régi lemezeket azonban megtartunk.)

A gyűjtemény széles és átfogó képet kell, hogy adjon a zeneirodalom egészéről, egyes történeti korszakairól, stílusirányzatairól. A kiemelkedő alkotók műveit teljességre törekvően gyűjtjük, de reprezentálni kell olyan kevésbé jelentős szerzőket is, akik egy-egy korszakra jellemzőek voltak. Híres előadóművészek, zenekarok zenetörténetileg híressé vált felvételeit azonos művek esetében is gyűjtjük, hogy reprezentálva legyenek a különböző felfogású interpretációk.

Népzenei felvételekből gyűjtjük valamennyi etnikum mind énekes, mind hangszeres zenéjét olyan mértékben, hogy megbízható keresztmetszetet adjon zenei kultúrájáról.

Jazz és könnyűzene tekintetében elsődleges szempont az értékállóság, a jellemző stílusok, korszakok reprezentálása. Ugyanez vonatkozik az operett, musical és filmzenére is.

A helyismereti vonatkozású hangfelvételeket nem itt, hanem a Helyismereti gyűjteményben helyezük el.

Irodalmi felvételek közül gyűjtjük kiemelkedő versmondók felvételeit, jelentős költőink műveinek felvételeit, megzenésített verseket.

A gyűjtemény jellege szerint idetartozó, de kölcsönzési állományban lévő részei:

- Kölcsönzésre szánt zenei CD-felvételeket egyre kisebb számban vásárolunk, mert a használók kevésbé igénylik, a legújabb, legkeresettebb felvételek közül válogatunk. Sok könyv mellékletként tartalmaz CD-t, CD-ROM-ot. Ezeket sérülékenyséjük miatt külön tároljuk, s ha az olvasó kéri, a könyvvel együtt kikölcsönözzük.
- Hangoskönyvtárunkba gyűjtjük magyar és külföldi szerzők regényeinek, novelláinak, verseinek hangfelvételeit, elsősorban a vakok és gyengénlátók részére, de valamennyi olvasónk részére hozzáférhetővé tesszük.
- DVD-gyűjteményünkbe gyűjtjük a kötelező és ajánlott olvasmányok megfilmesített alkotásait teljességre törekvően. Ezen túl célunk a világ filmművészetének klasszikus alkotóit, színészeit, rendezőit, stílusait bemutató gyűjtemény kialakítása. Színvonalas szórakoztató filmeket is vásárolunk, bár ennek bő naprakészségére nem törekszünk.

Bővebben válogatunk a hazai kortárs filmművészet alkotásaiból. Gyermekfilmekkel is gyarapítjuk a gyűjteményt.

- CD-ROM gyűjteményünket már nem gyarapítjuk, eljárt fölötte az idő. A meglévőket tartalmuknál, jellegükénél fogva helyezzük el a gyűjteményben: a tájékoztató értékkel bírót az olvasóterem tájékoztatói pontjain (adatbázisok jogtárak, verstárak, szótárak, atlaszok, monográfiák), a többit a felnőtt kölcsönzési állományban.

Segédkönyvtárak

Ide gyűjtjük a munkatársak napi munkáját segítő dokumentumokat. Megoszlása a különböző munkaterületek szerint:

- **Feldolgozó segédkönyvtár**

A könyvtári feldolgozó munka, főleg a formai és tartalmi feltárás segédletei, érvényes könyvtári szabványok, legfontosabb lexikonok, adattárak, szótárak.

- **Gyermekkönyvtári segédkönyvtár**

A gyermekkönyvtárosok munkáját segítő módszertani kiadványok, s a foglalkozásokhoz felhasználható segédanyagok. A pedagógusok számára hasznos módszertani munkákat nem ide gyűjtjük, hanem a felnőtt kölcsönzőbe.

- **Igazgatási segédkönyvtár**

Az intézményvezetéshez szükséges segédeszközök, munkaügyi és gazdasági-ügyviteli kézikönyvek, minőségbiztosítással, könyvtármenedzsmenttel foglalkozó szakkönyvek.

Letéti gyűjtemény

A fiókkönyvtárak saját állandó állománnyal bírnak, ezeket kisebb városi könyvtári vagy jól ellátott falusi könyvtár szintjén gyarapítjuk. Cél: jól válogatott alapállományok kialakítása, a törzsanyag s ezen felül a legkeresettebb, legnépszerűbb könyvek beszerzése minden helyre. Megvesszük a magyar és világirodalom klasszikusait, a kortárs szépirodalom fontos műveit, keresett bestsellereket, szórakoztató regények különböző műfajait nagy választékban, a legfontosabb kézikönyveket, a szakkönyvek közül az összefoglaló monográfiákat és jó színvonalú ismeretterjesztő műveket. A fiókkönyvtárak felnőtt és gyerekolvasókat egyaránt fogadnak.

A Vécsey úti és Örökösöldi fiókkönyvtárunk állományát közel azonos szinten gyarapítjuk.

A Kertvárosi, Orosi, Nyírszölösi és a Sóstóhegyi fiókkönyvtár a helyi iskolával közösen működtetett kettős funkciójú könyvtár. Megállapodás szerint az iskola gyarapítja a gyerekkönyvtári és pedagógiai állományrészt, azaz a hagyományos iskolai könyvtárat, mi pedig a felnőtt olvasókat látjuk el olvasnivalóval.

Pályázati összegekből adódik mód az etnikai letét gyarapítására (német – Mérk, Vállaj, Rakamaz, roma – Hodász, Kántorjánosi, stb.) és a börtönletétek kialakítására a nyíregyházi és tiszalöki börtönben. Az etnikai letétet főképp az ellátott könyvtárak kérése alapján gyarapítjuk (ezt a feladatot egyre inkább a megyei ellátás – KSZR oldja meg), a börtönbe könnyű olvasnivalót, szabadidő-eltöltéshez, önműveléshez, nyelvtanuláshoz, stb. alkalmas könyveket küldünk. Központi könyvtárunkba is szerzünk be helyi nemzeti kisebbségeink számára saját nyelvükön írt műveket, ill. saját nemzetük szerzőinek műveit (cigány, lengyel, német, ruszin, szlovák, ukrán), vagy róluk szóló műveket.

IV. Megyei ellátás

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye kistélepülési könyvtári ellátásának gyűjtőköri elvei

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár 2013. január 1-től a kistélepülésekkel megállapodási szerződés keretében működteti a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert, a 2012. évi CLII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. tv. módosításáról 64. § (2) bekezdés b), illetve a 66. § h), pontjában foglaltak alapján.

2014-ben bibliobusz is működésbe állt a bokortanyák illetve a Fehérgyarmat körüli kistélepülések ellátására.

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer gyűjteményszervezési irányelvei

A gyűjtőköri szabályzat összeállítása előtt megvizsgáltuk a települések demográfiai, kulturális, gazdasági jellemzőit, természeti és földrajzi adottságait és a települési könyvtárak statisztikai adatait: állomány, működése és forgalom tekintetében. Figyelembe vettük továbbá a könyvtárak technikai felszereltségét, az egyes könyvtárak típusait, a szakfelügyelet során szerzett tapasztalatokat az állomány minőségéről és összetételéről valamint a felhasználók igényeit is.

A gyűjteményszervezés küldetése:

A település igényeihez, a lakosság összetételéhez igazodó, folyamatosan bővülő és változatos könyvkínálat biztosítása.

Stratégiája:

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben megfogalmazott feladatokhoz igazodó állománygyarapítás.

Célja:

Jelentős mértékben bővüljön a kurrens dokumentumok hozzáférhetősége minden szolgáltató helyen. Megvalósuljon az egységes és szabványos nyilvántartásba vétel, a szakszerű és nagy tételű állománygyarapítás, az elektronikus visszakereshetőség. Biztosítható legyen a gyűjtemény sokoldalú hasznosulása, s tudatosan egészítse ki ezt az ODR szolgáltatások igénybevétele.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár a kistélepülések könyvtári ellátása érdekében a legfontosabb ismeretterjesztő szakkönyvek mellett gyűjti a kézikönyveket (szótárakat, enciklopédiákat, lexikonokat), az igényes szépirodalmat, a gyermek- és ifjúsági szépirodalmat és teret enged a szórakozást, a kapcsolódást támogató könnyebb irodalomnak, a hobbival foglalkozó könyveknek, DVD filmeknek, hangoskönyveknek.

Dokumentumtípusok

- írásos, nyomtatott dokumentumok (szépirodalmi és szakirodalmi könyvek, periodikák, térképek)
- audiovizuális ismerethordozók (hangzó dokumentumok, hangos-, képes dokumentumok)
- elektronikus dokumentumok

Periodikák

A szolgáltató helyek kéréseit figyelembe véve 1-1 példányban gyűjtjük az alábbi időszaki kiadványtípusokat:

- képes hetilapok
- ismeretterjesztő folyóiratok
- magazinok
- gyermek-, és ifjúsági lapok

A dokumentumok nyelv és megjelenési hely szerint

A Megyei és Városi Könyvtár elsősorban a Magyarországon, magyar nyelven megjelenő kiadványokat gyűjti. Kivételt képez a nemzetiségi irodalom, valamint a nyelvtanulási segédletek, szótárak.

A gyarapodás lehetséges forrásai

- vétel
- ajándék

Az intézmény elsősorban vétel útján szerzi be a dokumentumokat, figyelembe véve a kedvezményes ajánlatokat. A beszerzések forrását a könyvtár a Magyarország költségvetéséről szóló törvényben meghatározott támogatásból biztosítja. A kurrens időszaki kiadványokat a terjesztésre szakosodott cégektől szerzi be.

Példányszám

Igényenként (alkalmazkodva a település lakosságszámához) maximum 2-3 példányban (kivételt képeznek kettős funkciójú könyvtár eseten a kötelező olvasmányok) kell vásárolni klasszikus szépirodalmat, ismeretterjesztő műveket, kölcsönzésre alkalmas kézikönyveket, gyermekirodalmat, bűnügyi, fantasztikus és romantikus regényeket.

Egy példányban kell vásárolni a drága kézikönyveket, DVD filmeket, hangoskönyveket.

A könyvtári szolgáltató hely igényeinek figyelembe vételével településenként 1 példányban rendeljük meg a hetilapokat, folyóiratokat.

V. Archiválás, megőrzés

Állományunk legértékesebb részeit tartós megőrzésre szánjuk.

Nem selejtezhetők a muzeális jellegű dokumentumok (1851 előtti kiadványok), amelyek a nemzeti vagyon részét képezik. Ezek közül a nem gyűjtőkörbe illők átadhatók pl. a nemzeti könyvtárnak archiválás céljára.

Tartós megőrzésre szánjuk továbbá az alábbi állományrészeket:

- helyismereti gyűjtemény
- törzsállomány (a gyűjtemény szak- és szépirodalmi részének legjava, el nem avuló része),
- bekötött folyóiratok

A törzsállományból selejtezhethetünk, ha a kivont dokumentumot érdemben pótolni tudjuk. A bekötött folyóiratokat mindaddig gyűjtjük, amíg az állománygyarapító bizottság egyes címekről másképp nem dönt.

Digitalizálás

Az archiválás korunkban nemcsak a nyomtatott dokumentum tartós megőrzését jelenti, hanem annak digitalizálását, és az elektronikus formában való hozzáférés biztosítását. Legértékesebb dokumentumainkat a 2010-es években elkezdtünk digitalizálni ill. digitalizáltatni. Ezek:

Nyírvidék és más helyi szempontból jelentős időszaki kiadványok – kereshető adatbázis formában (Hungaricana adatbázis)

http://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_nyiregyhaza_nyirvidek/

Legrégibb, legfontosabb helytörténeti kiadványaink (MaNDA adatbázis)

<http://mandarchiv.hu/>

Helyileg digitalizált anyagok: <http://www.mzsk.hu/digitalis-helyismereti-archivum/>

[Nyiregyházi képeslapok](#)

[Jósa András Múzeum 1956-os fényképgyűjteménye](#)

[Nyír, utóbb Tiszavidék 1867-1872, Nyírvidék 1880-1944](#)

[Nyíregyházi Televízió archívuma](#)

[Magyar Rádió Nyíregyházi stúdiójának archívuma](#)

Hangsúly – Hangos irodalmi és művészeti folyóirat

Szabolcsi Szemle 1934 – 1944

A történeti Szatmár megye hírlapjai 1899-1920

Folyóiratokban megjelent helyi vonatkozású cikkek (JADOX adatbázis)

http://www.mzsk.hu:8180/jadox/portal/browser.psml?qdcId=22&libraryId=20#result_anchor

Hangzó zenei gyűjtemény (hallgatható a Médiatárban)

NAVA Nemzeti audiovizuális archívum (nézhető-hallgatható a médiatárban)

Nyíregyháza, 2018. 04. 10.

Tomasovszki Anita
Tomasovszki Anita
igazgató

